

Фінансова допомога українському дочірньому товариству у кризові часи

1. Кризові часи для бізнесу

2. Додатковий внесок учасника товариства

3. Надання фінансової допомоги учасниками товариства

Кредит (з встановленням процентів за користування кредитними коштами)

Позика (без встановлення процентів за користування позикою)

Безповоротна фінансова допомога

4. Конвертація боргу в капітал

В

Криза, спричинена коронавірусом, поставила уряди багатьох країн перед складним вибором: економічні збитки, спричинені запровадженням обмежувальних карантинних заходів – або ризик значного рівня інфікування громадян, який ляже тягарем на систему охорони здоров'я. Україна, за прикладом багатьох розвинених країн, ввела обмежувальні заходи, спрямовані, насамперед, на обмеження прямої соціальної взаємодії. Ці обмеження, своєю чергою, призвели до обвалу виробництва, росту рівня безробіття, а також до суттєвого скорочення обсягу продажів як вітчизняних, так і іноземних товарів.

Попри те, що уряд України, намагаючись пом'якшити негативні наслідки обмежувальних заходів для економіки, запроваджує програми допомоги бізнесу, як то у вигляді податкових канікул, низьковідсоткових кредитів чи тимчасового звільнення від сплати податків, перед багатьма підприємствами рано чи пізно постає питання доступу до додаткового фінансування чи можливості рефінансування своєї заборгованості. Розглянемо декілька інструментів, якими дочірні підприємства іноземних товариств в Україні можуть скористатись в цій ситуації для отримання фінансової допомоги.

Додатковий внесок учасника товариства

Учасники материнської компанії мають можливість надати своєму дочірньому товариству фінансування у вигляді додаткового внеску до статутного капіталу. Простота цього способу фінансування дочірнього товариства полягає у відсутності необхідності залучення до фінансування сторонніх осіб, а також відсутності податкових наслідків цієї операції. Податкове законодавство не розглядає збільшення статутного капіталу шляхом додаткових внесків учасників як дохід, а, відповідно, операції зі здійснення додаткових внесків до статутного капіталу дочірнього товариства не впливають на розмір об'єкта оподаткування податком на прибуток.

Водночас, якщо учасник приймає рішення про повернення внесених грошових коштів у формі дивідендів, то такі виплати підлягатимуть оподаткуванню податком на виплату доходів нерезиденту.

Зауважимо, що збільшення статутного капіталу товариства за рахунок додаткових вкладів допускається лише після внесення всіма учасниками товариства своїх вкладів у повному обсязі. Якщо вартість чистих активів товариства знизилася на понад 50% порівняно з показниками за попередній рік, то дочірнє товариство повинне прийняти рішення про зменшення статутного капіталу або його ліквідацію.

Кошти, отримані дочірнім товариством у формі додаткового внеску до статутного капіталу, можуть використовуватися для поповнення обігових коштів товариства.

Надання фінансової допомоги учасниками товариства

Кредит (з встановленням процентів за користування кредитними коштами)

Для фінансування діяльності дочірнього товариства материнська компанія може надати йому кредит з встановленням процентів за користування кредитними коштами.

Відповідно до вимог валютного законодавства України, обов'язково потрібно інформувати Національний банк України про залучення кредитів в іноземній валюті від іноземних компаній. Таке інформування здійснює український банк, що обслуговує дочірнє товариство, на підставі документів, отриманих від клієнта. Потрібно зазначити, що Національний банк України необхідно проінформувати про проведення валютної операції до моменту фактичного отримання кредитних коштів.

Законодавство не встановлює обмежень щодо суми кредиту чи строку, на який надається кредит. Немає також обмежень щодо встановлення розміру процентної ставки по кредиту від іноземної компанії. Проте невідповідність вартості зовнішнього запозичення за кредитним договором ринковим умовам належить до індикаторів сумнівної валютної операції, що дає банку право вимагати від сторін договору додаткові документи для перевірки відповідності суті та розміру валютної операції фінансовому стану та змісту діяльності сторін договору.

Відповідно до положень податкового законодавства України, сума отриманого кредиту з встановленням процентів за користування такими кредитними коштами не є об'єктом оподаткування податком на прибуток.

Позика (без встановлення процентів за користування позикою)

З метою поповнення обігових коштів дочірнє товариство має також можливість отримати від іноземної материнської компанії так звану поворотну фінансову допомогу. Безпроцентний договір позики як і кредитний договір з встановленням процентів за користування кредитними коштами вноситься обслуговуючим банком до інформаційної системи Національного банку України.

Як і з кредитним договором його сторони мають право самостійно визначити розмір суми та строк дії такого договору. Сума позики за договором про залучення поворотної фінансової допомоги не є об'єктом оподаткування податком на прибуток.

Безповоротна фінансова допомога

Безповоротна фінансова допомога може бути надана з метою фінансування на підставі договору про надання такої допомоги, укладеного між українським дочірнім товариством та іноземною материнською компанією. За таким договором у дочірнього товариства після отримання фінансової допомоги не виникатиме зобов'язання щодо повернення цих коштів.

Однак відповідно до податкового законодавства України, сума безповоротної фінансової допомоги включається в дохід дочірнього товариства, а тому є об'єктом оподаткування податком на прибуток.

Конвертація боргу в капітал

Ефективним інструментом погашення внутрішньогрупової заборгованості є передбачений в ЗУ «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» механізм переведення заборгованості товариства в його статутний капітал.

Щоб уникнути формування негативного власного капіталу, а також порушення співвідношення чистих активів товариства та розміру його статутного капіталу, материнська компанія має можливість за рахунок збільшення статутного капіталу дочірнього товариства обміняти своє право вимоги боргу до дочірнього товариства на частку в збільшеному статутному капіталі.

Що стосуються податкових наслідків конвертації боргу в статутний капітал, то на сьогодні податкові органи інтерпретують операції по переведенню заборгованості як такі, що не створюють для сторін жодних зобов'язань по сплаті податку на прибуток та податку на додану вартість.

Конвертація боргу в капітал українського товариства можлива також із залученням третьої особи-кредитора, яка в обмін на зарахування своїх грошових вимог до українського боржника отримує корпоративні права в статутному капіталі такого товариства, і таким чином може розраховувати, наприклад, на повернення боргу у вигляді дивідендів.

Резюмуючи, варто зазначити, що з огляду на прийняте урядом України рішення про подальше продовження строків дії карантинних заходів для бізнесу, а також розуміння того, що бізнесу потрібен буде певний час для відновлення економічної активності, іноземним материнським компаніям варто завчасно подбати про необхідну «подушку безпеки» у вигляді фінансових накопичень, що допоможе їхнім дочірнім товариствам спокійно вийти з цієї кризи.